

Op avontuur met Saxion studenten en collega's

De verhalen achter de totstandkoming
van mijn proefschrift

Stephan Corporaal

Overzicht van avonturen

	Voorwoord	4
1	Mijn openbare sollicitatie: van docent naar PhD'er	6
2	Het experiment	8
3	Bedrijfskolommen in Marrakech	12
4	Groene afwasborstels	14
5	Huissleutels	16
6	Egypte	18
7	Verantwoording voor accreditatie	20
8	Ziek melden	22
9	Loungebeats in het studielandschap	24
10	Datakoeien	26
11	Nieuwe academie	28
12	Ethiek docent omgekocht	30
13	Bezorgde academiedirecteuren	32
14	Ontslagen bij Saxion	34
15	Filosofische discussies	36
16	Gezocht: duidelijkheid en structuur	38
17	Onbegrijpelijke docent	40
18	Andere baan en organisatie	44
19	Angstcultuur	46
20	Integere docenten	48
21	Onzinnige toetsen	50
22	Onbegrijpelijke lectoren	52
23	Volwassen worden	54

Voorwoord

Een bedrijfskolommenonderzoek in de bergen bij Marrakech, een zoektocht naar geluk met paard en wagen door Cuba, in debat met revolutieleiders in Egypte, op zoek naar structuur in benedictijnen kloosters en een vulkaanbeklimming in Indonesië. De afgelopen vier jaar heb ik vele tientallen buitengewone avonturen met studenten ondernomen.

Ik geniet van het ondernemen van bijzondere avonturen samen met jongeren. Vorig jaar vroeg ik een aantal van hen om samen met organisaties een leer- en werkomgeving geheel naar eigen wens te ontwerpen. Ik bracht hen bij elkaar in een oerwoudachtige omgeving met schildpadden, filosofische grotten en een diner van planten en insecten. In plaats van een openingsspeech over vrijheid en vertrouwen gaf ik hen mijn huissleutels, een pinpas en zes lege blaadjes als symbool voor de randvoorwaarden. Bob, een van de jongeren, vertelde dat hij beland dacht te zijn in Burger's Bush, dat hij nog nooit 'zo'n gekte van vrijheid' had meegemaakt en geen idee had wat hij verder moest gaan doen. Ik bedankte hem voor het compliment en liep verder.

Een paar weken na de bijeenkomst trof ik onverwachts een huiskamer vol met onbekende en bekende jongeren aan. "Het eten staat voor je klaar, vanavond ga je een psychologisch diner ervaren", vertelde Nick. We hebben het een jaar later nog steeds over het moment waarop

iemand een glas tegen de muur gooide en eten op de grond liet vallen als startpunt voor discussies over groepsdruk en zwarte zwanen. De avonturen zijn het hele jaar onverwacht en bijzonder gebleven. We maakten filosofische nachtwandelingen, we reisden vlak na de Egyptische revolutie door Cairo en Luxor om in gesprek te gaan met de lokale inwoners, we logeerden bij benedictijnenkloosters, we mediteerden en troffen elkaar bij tientallen lange discussieavonden bij organisaties of bij een van ons thuis.

De vele avonturen met jongeren hebben mij een rijk inzicht gegeven in de bijzondere manier waarop jongeren in het leven staan, welke verwachtingen ze hebben van studie en werk, op welke manier ze samenwerken en onder welke condities ze welk type resultaten opleveren. In mijn proefschrift beschrijf ik de uitkomsten van deze zoektocht naar kennis over jongeren op basis van de uitkomsten van interviews en vragenlijstenonderzoek. In dit verhalenboek beschrijf ik mijn kennis van jongeren op basis van de avonturen die ik samen met hen ondernomen heb. Dat doe ik op grond van verhalen over een aantal van de meest opvallende avonturen. Weliswaar is dat wetenschappelijk gezien op geen enkele manier valide, objectief of generaliseerbaar, maar ik geloof dat het vertellen van verhalen een van de meest krachtige manieren is om anderen aan het denken te zetten en op die manier uiteindelijk nieuwe kennis te ontwikkelen.

In de avonturen heb ik studenten en collega's activiteiten laten ervaren die ons gevormd hebben, die nooit meer vergeten worden en die diep tot denken hebben aangezet. Voor mij is dat niet alleen de belangrijkste activiteit als docent en onderzoeker op een University of Applied Sciences, maar ook – en vooral – een manier van leven en genot.

Stephan Corporaal
Augustus 2014

1 Openbare sollicitatie: van docent naar PhD'er

Deze tekst plaatste ik op sociale media als openbare sollicitatie bij de academie Mens & Arbeid.

Ik krijg van directeur Bert Velt regelmatig de opmerking dat ik meer tijd voor mijzelf moet nemen en niet na 0.00 uur e-mails moet sturen. Ik heb dat nooit begrepen. Voor de start van mijn onderwijscarrière zat ik met vrienden in het café te praten over bier, voetbal en auto's. Ik weet daar weinig van. Sinds ik in het onderwijs werk, breng ik de meeste avonden door met studenten, collega's en werkveld. We praten dan over dingen waar ik interesse voor heb: hrm, psychologie en filosofie.

Ik kan nog goed het 'international psychological diner' herinneren, waar vijftientig mensen uit verschillende academies en landen de opdracht kregen om in mijn kleine appartement hutspot te maken en te luisteren naar een presentatie waarin ik liet zien hoeveel geld er op mijn bankrekening stond. Niemand snapte waarom ik dit liet zien. En waarom ik minder dan honderd euro

had gespaard en het restant investeerde in etentjes en borrels die met mijn onderzoek te maken hadden. De verbazing verdween ook niet, nadat ik Ruud Welten citeerde: “men doet het werk niet alleen maar om in het levensonderhoud te kunnen voorzien, maar minstens ook omdat men er zijn geluk mee realiseert.”

De afgelopen jaren heb ik ontzettend genoten van de ruimte die ik van FEM kreeg om klaslokalen te verlaten en samen met het werkveld, studenten en collega's uit verschillende academies op pad te gaan en te leren over en samen te werken aan actuele praktijkvraagstukken. Het was geweldig om daarbij alle denkbare onderwijsstradities te doorbreken en daarmee anderen en mijzelf aan het denken te zetten. Ik word nog regelmatig door studenten herinnerd aan de avond dat ik mijn pincode en pinpas op tafel gooide en besloot weg te lopen op het moment dat ze geld gingen opnemen met mijn pas. Ze hadden net een college van Erik gehad over ‘vertrouwen is goed, controle is beter’ en waren totaal verward. Vooral de student uit Amsterdam. Daar is het gebruikelijk om met een docent in een collegezaal te zitten. Liefst zo ver mogelijk van hem vandaan, vertelde hij. Doen we nog een rondje, vroeg ik hem.

Dankzij de ruimte die ik kreeg heb ik mijn passie gevonden. Ik ben niet op zoek naar een baan waar ik vijf dagen van negen tot vijf kennis moet overdragen. Ik zoek een mogelijkheid waar ik zeven dagen in de week met anderen kan leren, experimenteren, vallen en opstaan en resultaat kan opleveren. Plezier hebben dus. Ik zie op dit moment daarvoor de meeste kansen bij de AMA. Mijn interesses, promotieonderzoek en kennis hebben directe koppeling met het onderwijs en onderzoek in die academie. Daar kan ik werken aan mijn ambitie om buitengewoon te worden. Ik wil graag met hen (high-tech) bedrijven opzoeken, onderzoek doen en diepgaande discussies voeren over het vakgebied waar ik mij de komende jaren op wil focussen: hrm. De afgelopen twee jaar heb ik alvast een voorproefje genomen door regelmatig met AMA collega's en studenten, directeuren en hrm adviseurs uit de regio op te zoeken. Zij als softe hrm-ers en ik als autistische bedrijfseconoom. Geweldig, onze discussies en daaruit voortvloeiende opdrachten. Dat levert uitdagend onderwijs en onderzoek op.

Binnenkort ga ik onderhandelen met de AMA over of, wanneer en hoeveel ik daar kan werken. Ik hecht daarbij veel waarde aan de adviezen van Bert. Hij is de man die zich jarenlang beklagde over mijn nachtelijke e-mail, maar daarnaast vooral buitengewoon veel aandacht, tijd en geld investeerde in mijn carrière en alles daarbuiten. Vorig jaar, op mijn verjaardagsfeest, bracht ik hem in contact met studenten die met hem spraken over een investering van 150 euro in mountainbikes, cola en pizza voor een vaag onderwijstraject. “Hoeveel zijn het er?”, vroeg hij. De volgende dag vulde hij de paragraaf in over excellentie-onderwijs in het businessplan. Ik ging die dag met de studenten een filosofische tocht maken in Holten. “Dit soort dingen ga je missen”, zei Maurice. We wisten allemaal dat zijn opmerking niets met de tocht te maken had.

2 Het experiment

Het afgelopen jaar voerde ik een experiment uit waarin ik alle onderwijstradities doorbrak en verruilde voor ongebruikelijke en onverwachte bijeenkomsten. Ik heb genoten van de verwarring die hierdoor ontstond en geleerd van de reacties die ik kreeg van studenten en collega's. In deze blog doe ik verslag van mijn eerste bevindingen.

Donderdagavond. Een jaar geleden. Ik ontmoet een groepje studenten in een café na afloop van een diploma-uitreiking. Ik besluit om mijn bankpas op tafel te gooien inclusief pincode. "Of je hebt geen geld meer op de rekening, of je pincode klopt niet" aldus de reactie van een van de studenten. Ik negeerde zijn opmerking en liep naar het toilet. Mijn bankpas en code bleven liggen. Toen ik terugkwam zag ik dat iemand 300 euro had opgenomen met mijn bankpas. "De code klopt. Ik heb het getest en geld opgenomen". De andere studenten waren verbijsterd dat er daadwerkelijk geld was opgenomen. Ik besloot om weg te lopen. "Vergeet je 300 euro niet" hoorde ik iemand nog naroeppen. Ik liep verder zonder om te kijken.

Na een aantal dagen kwam ik de studenten opnieuw tegen. De 300 euro kreeg ik terug, dit keer onder dwang. We startten met wat we noemden "het excellentietraject". Ik gaf hen de eerste opdracht mee "onderhandel voor een bedrag van 150 euro aan bier en pizza" bij de directeur. "Waarom?" "Dat levert

tien keer zoveel op als normaal onderwijs”. “Wat is ons onderwijsprogramma dan?”. Ik besloot het op te vatten als een retorische vraag.

Die avond nodigde ik mijzelf en de rest van de groep uit bij een van de studenten thuis. “Wat gaan we doen?” vroeg hij. Ik vertelde hem dat ik honger had. En dat ik behoefte aan gezelligheid had na al die lange vergaderingen die ik vandaag had gehad. Twee anderen kwamen al snel tot de conclusie dat over een uur een belangrijke wedstrijd FC-Twente begon. We keken ernaar. Het eerste uur hadden we het over de keeperskwaliteiten van een lange man op veld en de verdedigingskwaliteiten van iemand waarvan ik de naam allang vergeten ben. Het tweede uur hadden we het over auto’s, vrouwen en bier. Het derde uur waren we over die onderwerpen uitgepraat. Ik weet namelijk bijzonder weinig van auto’s, vrouwen en bier. Ik zette een psychologische documentaire op. Over waarom mensen zijn zoals ze zijn en waarom wij door groepen beïnvloed worden. Er ontstond een interessante discussie over opmerkelijke voorbeelden van menselijk gedrag. Maar belangrijker: ik leerde de verschillende denkwijzen kennen. Rond 0.00 uur besloten we op te ruimen en de laatste trein te halen. “Wat is nou eigenlijk het programma dat je voor ogen hebt?”. Ik besloot dat het tijd werd om weg te gaan. Ik had namelijk geen idee. Ik heb het programma pas na afloop van dit experiment op papier weten te zetten.

De volgende ochtend stond ik vroeg op voor een bijeenkomst over excellentie-onderwijs. Een van de presentaties ging over de selectiecriteria voor excellente studenten. Een grijze man vertelde over een intake assessment dat hij had ontwikkeld. Ik moest op dat moment denken aan mijn bezoek bij Dancing Bruins op zondagnacht waar ik in gesprek raakte met de studenten waarmee ik ons excellentie-traject begon. “Wij willen wel wat meer dan alleen bier drinken en toetsen halen door een paar uurtjes in de boeken te duiken”. “Doen we nog een rondje?” antwoordde ik.

Een volgende avond nodigde ik de groep studenten uit bij mij thuis samen met een collega die net aan zijn master was begonnen en dus mooi iets over het ontwerpen van conceptuele modellen kon vertellen. De avond ging anders dan verwacht. Jordy, een van de meest directe en nieuwsgierige studenten die ik ooit heb ontmoet, vertelde dat hij een vriendin had. Ik wees hem erop dat liefde vooral te maken heeft met egoïsme en legde hem uit wat Nietzsche daar over betoogde. We discussieerden over de toegevoegde waarde van een vriendin. Nick deed succesvol een poging om de discussie wat breder te trekken. Wat maakt ons gelukkig in het leven? Is dat vriendschap? Of bezit? Tijd om mijn filosofieboeken te bestuderen. Aan het einde van de avond wees iemand mij erop dat dit niet de dingen zijn die je normaal met een docent bespreekt. “Ik heb niks te verbergen” antwoordde ik. “Jij hebt nu zes jaar een relatie. Waar heb je het met haar over waar je het niet mij over hebt?”. Een paar weken later besloten we midden in de nacht van Enschede naar Oldenzaal en weer terug te lopen. Zonder doel. Zonder reden. Een tocht van meer dan zeven uur en enorm zwaar voor

iemand die niet aan sport doet. We hadden het over wat mensen gelukkig maakt. Over voetbal. Iets om nooit meer te vergeten. In Oldenzaal kwamen we nog wat oud-studenten tegen. Ze dachten dat we dronken waren toen we vertelden dat we lomp waren.

De discussies over wat iemand gelukkig maakt hadden mij interesse gewekt om filosofie te gaan lezen. Toevallig raadde iemand mij op dat moment een sprookjesboek aan met als titel 'de wereld van Sofie'. Een bijzonder toegankelijke introductie tot filosofie. We besloten het allemaal te gaan lezen. Een aantal studenten, mensen uit het werkveld en collega's zagen ons met een sprookjesboek lopen en bekeken het vol verbazing. Een aantal lasen mee. Een daarvan nodigde ik uit om samen met het groepje studenten een dag te gaan mountainbiken. Op een doordeweekse dag. "Vergeet je afspraken en reserveer een dagje voor verbazing en nadenken". We besloten te gaan mountainbiken en elke tien minuten te stoppen voor het bediscussiëren van een aantal filosofische vragen. Ik kan mij nog goed het moment herinneren waarop ik, samen met een deel van de groep, besloot om halverwege plotseling te stoppen, om te keren en de andere kant op te fietsen. Met dit soort experimenten leerden we te begrijpen waarom er niet zoiets als chaos is.

Een paar dagen na het mountainbiken had het groepje studenten een toets. Ze wezen me er tientallen keren op dat een schriftelijke toets een bijzonder traditionele manier is voor mijn niet-traditionele denkwijzen over het onderwijs. Een van hen sms'te nog een avond van te voren "eitje die toets morgen. Nooit gedacht dat jij ons met dit soort simpele dingen opzadelde". Ik zat op dat moment in de kroeg met iemand anders van de groep en een student uit Amsterdam die bij mij onderwijs volgde. Zonder dat ze het realiseerden besprak ik met hen een interessant experiment voor de toets van morgen. De jongen uit Amsterdam was die avond totaal verbaasd. In Amsterdam zit je namelijk met een docent in het klaslokaal. Liefst zo ver mogelijk van hem vandaan.

De toets begon. Een hele klas vol studenten zal klaar in het toetslokaal. De toets werd op de computer gemaakt. Bij een van mijn studenten bleek de toets niet te werken. Ik negeerde zijn vraag om hulp. De onrust bij deze student steeg daarmee tot een interessant hoogtepunt. "Deze toets is totaal niet interessant voor jou" zei ik hem een paar minuten later. "Ga maar weg". Na vijftien minuten werd ik gebeld door een drietal afdelingen die hij ingeschakeld had om alsnog toegang te krijgen. "Kijk op je telefoon" zei ik hem, toen ik hem op de gang tegenkwam. Na drie dagen deed hij een alternatieve toets en zakte. Gelukkig maar, want als hij was geslaagd had ik dat intern nooit kunnen verantwoorden.

In december vorig jaar bezocht ik met deze studenten Marrakech. De studenten organiseerden de gehele reis zelf. Zelfs toen we in het vliegtuig zaten wisten collega Jurian en ik nog niet waar we aan toe waren. De studenten ook niet, bleek achteraf. We spraken met lokale handelaars over zaken als omloopsnelheid,

kostenstructuur en administratie. Zowel wij als de medewerkers waren na afloop van het gesprek totaal verbaasd. We leerden op een bijzondere wijze de islamitische cultuur kennen; juist door veel te improviseren en veel dingen ter plekke, zonder veel na te denken, te regelen. Erg verbaasd waren mijn collega's, die normaliter maanden van te voren allerlei strategische contacten leggen met het gastland waarnaar ze op studiereis gaan. Niet zo heel lang geleden organiseerde ik een bijeenkomst waarin ik de studenten opnieuw bij mij thuis uitnodigde. Dit keer nodigde ook studenten uit van de internationale opleiding. Onder deze laatste groep stond ik vooral bekend als iemand met gebrek aan structuur en gebrek aan respect voor traditionele onderwijsmethoden. Ze hebben zich meer dan een half uur verbaasd op het moment dat ik een fles Goldstrike met drie shot glaasjes meenam naar de les en op de gang zette op reacties van voorbijgangers te testen. Die avond bracht ik ze in contact met mijn excellente studenten.

De afgelopen weken heb ik met de studenten reflectiegesprekken gevoerd. Ze stelden zelf hun cijfer vast en ik nam dat vervolgens over. Het is een onzinnige gedachte dat een docent cijfers moest vaststellen. In dit traject verkenden we samen de nieuwste inzichten. We lazen samen boeken en artikelen en bediscussieerden deze. We zochten mensen met afwijkende standpunten op en gingen daarmee in gesprek. En belangrijker: we experimenteerden, verkenden onze grenzen en leerden van elkaar. Veel studenten en collega's hoorden van onze bijeenkomsten en dachten of deden mee. Anderen liepen weg.

3 Bedrijfskolommen in Marrakech

Donderdag. Collega docent Jurian en ik zijn onrustig omdat we morgen op studiereis naar Marrakech gaan maar nog niet weten wat er gaat gebeuren. “Jullie zien vanzelf wel wat er gebeurt”, aldus Maurice, een van de studenten die de hele reis gepland, geboekt en geregeld heeft.

Vrijdagavond. Vanuit het vliegveld gaan we direct door naar een lokale kroeg in Marrakech. “Wat zijn de hoogtepunten en specialiteiten hier?”. “We staan bekend om onze tapijten”, aldus de Marrokaanse barman.

Zaterdagochtend. Een wandeling door de buitenwijken naar de lokale markt op zoek naar een tapijtwinkel. Onderweg komen we een oude bewoner tegen die graag onze gids wil zijn. Op de lokale markt lopen we langs een broodbakker en proeven we een van de broden die in de opslagruimte (de vloer) liggen opgeslagen. We spreken een aantal lokale markthandelaren over hun dagbesteding en inkomen. Aangekomen in de tapijtfabriek worden we uitgenodigd voor een traditioneel Marrokaans onderhandelingsritueel inclusief Marrokaanse brandnetel thee. Ondertussen stellen we de eigenaar van de winkel een aantal vragen over zijn bedrijfsvoering. We zien duizenden waardevolle tapijten liggen en vragen ons af hoe de eigenaar zich heeft verzekerd tegen brand. De eigenaar neemt ons mee naar een klein achteraf kamertje en wijst

twee vervallen brandblussers aan. "Dit is onze verzekering".

Zaterdagavond. We komen aan in ons hotel en luisteren naar een discussie over een Amerikaanse man die moet betalen, maar waarvan de creditcard niet werkt. De Amerikaan zegt: "Ik kan het bedrag hier ter plekke overmaken via internetbankieren". De hotelmedewerker antwoordt: "De banken zijn gesloten meneer, morgen weer een kans". Zondagochtend. In ons interview met de eigenaar van de tapijtenwinkel hoorden we dat tapijten worden gemaakt door lokale bewoners in de bergen. We besluiten een busje te nemen naar de bergen. We ontmoeten een student en we hebben een gesprek over verschillende onderwijsvormen? in Nederland en Marroko. Na een flinke bergwandeling komen we in contact met de eigenaren en medewerkers van een tapijtfabriek. We hebben het over zaken als omloopsnelheid, kostenstructuur en administratie. Zowel wij als de medewerkers zijn na afloop van het gesprek totaal verbaasd. We besluiten onze verbazing te vertalen in een PGO taak die we tijdens het eten uitwerken. 's Avonds bezoeken we een traditioneel Marrokaanse avond met olifanten, dansers en lokaal eten. Een van ons blundert door zich niet te houden aan de lokale etiquette. Twee anderen proberen dat weer recht te zetten.

Ik weet dat ik niet weet. Ik kan anderen niet iets onderwijzen. Wel kan ik de juiste omstandigheden creëren om ze aan het denken zetten. Ik verwacht dat dat met deze studiereis goed gelukt is. Juist het ontbreken van een (reis)plan zorgde voor conflicten, daadkracht en creativiteit: de ideale leerervaring! Binnenkort verantwoorden onze studenten hun leerdoelen en de gemaakte studieopdrachten aan Bert en ons. Afhankelijk van het succes daarvan krijgen ze een budget voor deze reis.

2013/10/23

4 Groene afwasborstels

Sjoerd dacht tot acht weken geleden dat onderwijs vooral te maken had met klaslokalen, roosters en powerpoint sheets. Ik vertelde hem dat het anders kan en vroeg hem om mij toe te voegen op Facebook. Zes weken bleef het stil.

Twee weken geleden stuurde ik een berichtje: "Morgen om 14.15 worden we in het Benedictijnen klooster verwacht. 24 uur stilte. Tot dan." Sjoerd vroeg om opheldering. Mijn antwoord was dat ik graag anderen aan het denken zet. Na afloop van onze religieuze ervaring vertelde ik over mijn plannen voor een creatieve bijeenkomst in een oerwoud-achtige omgeving met schildpadden, honours studenten, psychologen, economen en 250 groene afwasborstels. Ik zag zijn verbazing en liep weg.

De volgende avond zat ik op het terras met ondernemende collega Maurice. "Kom even langs", sms'te ik Sjoerd. "Ik heb visite", antwoordde hij. Ik bleef stil. Een halfuur later kwam Sjoerd alsnog. Nieuwsgierig en met visite. "Gaan jullie

mee naar Cuba in de herfstvakantie?", vroeg Maurice. Ik vertelde de visite van Sjoerd dat een paar cafe's verderop een groep internationale studenten op ons wachtte voor de karaoke.

Inmiddels is de creatieve oerwoud-bijeenkomst geweest en begrijpt Sjoerd het geheim van de afwasborstels. Veel collega's waren verbaasd toen hij dit minst verkopende product van IKEA voor 5 euro probeerde te verkopen om budget te krijgen voor zijn honours traject.

Vandaag kwam ik Sjoerd tegen. Ik vertelde hem dat we vanavond naar een film over Steve Jobs gaan, samen met de manager van zijn favoriete stagebedrijf. Solliciteren gaat tegenwoordig niet meer met een brief, concludeerden we.

Onderwijs wordt soms verward met de kunst om zo goed mogelijk na te zeggen of na te doen wat een docent vindt. Ik denk dat het vooral gaat om creativiteit, verwarring en inspiratie.

5 Huissleutels

Nick vertelde dat een van zijn docenten een uitgebreid betoog had gehouden over het belang van regels en procedures in een organisatie. "Vertrouw niemand, mensen stelen als raven", was de conclusie. Ik zweeg en gaf Nick mijn huissleutels.

Een paar weken later presenteerde ik de uitkomsten van mijn proefschrift op een congres. Plotseling werd mijn presentatie onderbroken door een notificatie van een iMessage van Nick. "Ik kook voor je vanavond. Zorg dat je 18.30 thuis bent, dan staat de kip Madras voor je klaar".

Onderwijs kent grofweg twee verschillende benaderingen. Aan de ene kant zijn er conservatieven die vooral waarde hechten aan het overdragen van bepaalde vaststaande kennis en normen. Aan de andere kant zijn er progressieven. Onderwijs is volgens hen niet zozeer gericht op het aanleren van bepaalde wetenschappelijke en sociale normen, maar vooral op de ontwikkeling van het kritische en creatieve vermogen om nieuwe normen te scheppen.

Nick wordt overdag gebombardeerd met kenniskanonnen. Daar bovenop nam ik hem het afgelopen jaar mee op avontuur naar lokale dorpjes in Egypte, naar boeddhistische meditatie sessies in London en het indrukwekkende monument in Auschwitz.

Conservatief onderwijs legt de nadruk op het leren kennen van de waarheid. Ik denk dat waarheid niet bestaat en denk dat onderwijs vooral gaat om de vorming van een kritisch individu dat zijn rol in de samenleving zelf kan bepalen. Het gaat dus niet zozeer om waarheid, maar om vrijheid.

Nick komt tegenwoordig regelmatig onaangekondigd op bezoek voor lange discussies en reflecties over filosofie en psychologie. Onze avonturen geven rijke input voor die sessies. Ik probeer steeds de rol in te nemen van een docent zoals ooit beschreven door Nietzsche: iemand die studenten aanmoedigt om zijn kennis en ervaringen meedogenloos te bevragen.

Nick is vrij om te komen wanneer hij wil. De enige vrijheidsbeperking die ik Nick heb meegegeven is de opdracht om nooit meer mijn huissleutels terug te geven.

6 Egypte

Fragmenten uit het reisverslag van een van de studenten

13 uur. Aankomst op Schiphol voor onze reis naar Egypte! Uiteraard de familie meegenomen naar de grootste luchthaven van Nederland, want geen van allen hebben we in ons leven een vliegtuig zien opstijgen of dalen. Genoten van een wereld achter de douane die groter is dan heel Lichtenvoorde bij elkaar. Een casino, eindeloze rijen relax-stoelen en tientallen eet en drink stalletjes. Een luchthaven zo groot als een enorme stad, wie had dat ooit kunnen denken

In de kamer verder 'dichter bij elkaar komen' aan de hand van een kaartspelletje. De loser vertelt een verhaal en de rest van het potje werden vragen gesteld, leerzaam. Met elkaar de meest bijzondere momenten uit ons leven gedeeld. Samen met Stephan de avond afgesloten en in de te harde, kleine en lawaaijerige bedden gaan liggen. Niet te bevatten wat we hier allemaal zien. Slapen: 1:14

Kijk, daar is het voormalig gebouw van het Egyptisch parlement" zei onze tourguide. We zagen een afgebrand gebouw. "Vier dagen geleden geplunderd en in brand gestoken door de demonstranten", merkte hij op. Pas op dat moment

realiseerden we ons dat we vlakbij het beruchte Cairo plein waren waar tot een paar weken geleden een aantal bloederige demonstraties hebben plaatsgevonden. Wat een bijzondere ervaring. We begonnen met zelfde ontbijt en een zelfde uitzicht, heerlijk wakker worden hier. Wachtende op de bus even de Egypte landkaart doornemen. Hellingproef op 40 graden helling, gelukkig hebben we een zeer goede chauffeur, alleen het verkoopvrouwtje naast ons zat onder het zand. Wat een chaos op de weg. Paarden, bedelaars, overvolle busjes, dode koeien, continue toeteren. Hoe houden mensen het hier vol?

Aan het einde van de dag maakten Maurice en Stephan zich een beetje zorgen over het vervolg van de reis. Vanwege veiligheidsredenen leek het ons verstandig om met de trein in plaats van auto, verder te reizen naar Luxor.

Na dit gedaan te hebben, werden we voor Cody, zijn verjaardag was het, opgehaald om mee zijn verjaardag te vieren. Na met hem, een Engelsman en Mohammed hem te hebben toegezongen in het Nederlands Arabisch en Engels kwamen de betere verhalen los. Mohammed was bij de eerste 3000 mensen die protesteerde tegen het regime Mubayrak, begin van de Arabische lente. Hij is een erg geleerde liberaal die ook inziet dat democratie niet mogelijk is, volgens hem over 50 jaar door de 2/3 verspilde generaties.

7 Verantwoording voor accreditatie

Een inleiding voor het accreditatierapport.

"Here's to the crazy ones, the misfits, the rebels, the troublemakers, the round pegs in the square holes... the ones who see things differently -- they're not fond of rules... You can quote them, disagree with them, glorify or vilify them, but the only thing you can't do is ignore them because they change things... they push the human race forward, and while some may see them as the crazy ones, we see genius, because the ones who are crazy enough to think that they can change the world, are the ones who do" – Steve Jobs

Precies een jaar geleden spraken we de ambitie uit dat we het meest buitengewone honours programma wilden worden van Saxion. Dat we afstand nemen van klaslokalen, lespakketen in blackboards, lestijden en powerpoint sheets. Dat we tot diep in de nacht door willen gaan. Uit pure interesse. Dat we life-changing events willen aanbieden. Dat we grenzen willen doorbreken.

Niemand begreep ons.

Toen kwamen de buitengewone momenten. De startbijeenkomst in het oerwoud met als onderwijsprogramma acht lege blaadjes. De Engelstalige nachtwandeling naar Oldenzaal van 23.00 tot 7.30 uur en de reactie daarop van de docent die

om 8.45 les moest geven. De bijzondere avonturen en gesprekken met Egyptoloog Abdullah in Luxor. De kampvuur bijeenkomst die de hele nacht duurde. Het kringgesprek over onze gevoelens in Oslo. De nachttrein in Cairo. De emoties en de nacht na ons bezoek aan Auschwitz. De workshop over geluiskunde en ethiek bij het Holland Casino tussen al de lessen bedrijfsadministratie en kostprijscalculatie. De gesprekken met Mohammed over zijn strijd tijdens de revolutie in Egypte. De beelden en onze reflecties in het Vigeland Park. De meditatie met Erik. De diepgaande discussies met Edwin over de crisis en geweren. De vele lange, tot diep in de nacht durende, gesprekken binnen en buiten Saxion. De boze huismeesters die ons continu na sluitingstijd in het gebouw treffen. Het bericht op mijn laptop van Nick tijdens een presentatie op een internationaal congres dat hij bedankte voor mijn huissleutels en bleef slapen en koken. De congresbijdrage inclusief dweil van Jordy, die hij tussen 3 uur 's nachts en 7 uur 's ochtends moest voorbereiden. De reflectiedag met paardrijden en boemerang gooien. De discussies over radicaal anders organiseren met Tom van Ikea, en de reacties van de docenten buiten het honours traject daarop. De onderzoeksopdracht over psychologie met de registeraccountant. De filosofische discussies over ethiek en mvo met Jurian, Ruud W, Sandra en Welbion.

Het afgelopen jaar stond in het teken van buitengewoon worden door grenzen te doorbreken. Komend jaar gaan we een stap verder en gaan we bruggen bouwen. Bruggen bouwen met andere honours programma's, met onze internationale studenten, met andere disciplines, met het thema 'living technologie'. Verder durven te kijken dan de eigen opleiding en academie. Ik hoop dat onze honours studenten en collega's het lef hebben om eigenwijs te zijn, niet meer de door ons voorgestelde programma's, regels en zienswijze te gaan volgen en op zoek gaan naar andere academies en honours programma's die onze ontwikkeling kunnen stimuleren!

8 Ziekmelden

"Over twee weken is het verstandig dat je je ziek meldt", vertelde teamleider Pierre toen ik hem tegenkwam op Saxion. "Als je ziek bent kun je niet ontslagen worden."

Psychologen maken onderscheid tussen mensen met een 'fixed mindset' en mensen met een 'growth mindset'. De eerste categorie gelooft in vooraf vaststaande ontwikkelingsmogelijkheden. Ze zijn voortdurend aan het bewijzen dat ze talent hebben en slim zijn. Typerend is hun voorzichtigheid. Als het misgaat, is dat een bewijs dat ze niet slim genoeg of talentvol genoeg zijn. De tweede categorie mensen experimenteert omdat ze dit zien als kansen om te leren en vooruit te komen. Ze zijn niet bang om fouten te maken, omdat dit voor hen niet direct verband houdt met wat ze zijn of kunnen.

Voor Pierre was een growth mindset even wennen. Onze eerste kennismaking was naar aanleiding van mijn openbare sollicitatie, waarbij ik via sociale media

aankondigde over te stappen naar de academie van Pierre. Pierre was verbaasd, vooral omdat ik geen moeite had gedaan om vast te stellen dat er geen vacature was.

Inmiddels werk ik al meer dan een jaar voor Pierre en maakt hij zich regelmatig zorgen over de effecten van mijn experimenten. Bijvoorbeeld de avond waarop ik mijn pincode en pinpas op tafel gooide en besloot weg te lopen op het moment dat studenten geld gingen opnemen met mijn pas.

Het is nu bijna twee weken later en ik voel me niet ziek. Pierre is bang voor de reacties op het prikkelende verhaal over mijn experimenten, dat over twee weken in de SAX verschijnt. Ik geniet. Onderzoek laat zien dat bij mensen met een growth-mindset de hersenactiviteit niet stopt op het moment dat ze weten dat ze iets goed of fout hebben gedaan, maar dat die activiteit juist start na dat moment.

Leren is vallen en opstaan, maar soms vergeten we het vallen.

9 Loungebeats in het studielandchap

Loungebeats in het open studielandchap van de Academie Mens en Arbeid. Voor een buitenstaander misschien bijzonder, voor Stephan Corporaal de gewoonste zaak van de wereld. Scheiding tussen werk en privé bestaat niet bij hem. Het studielandchap is zijn huiskamer, en omgekeerd. *Een interview met Sax.*

Waarom muziek?

“Ik wil dat studenten zich op hun gemak voelen. Een gemiddeld klaslokaal inspireert totaal niet, dat heeft iets fabrieksmatigs. Daarom zit ik altijd hier om te werken, om les te geven, om studenten te helpen en te ontmoeten. Iedereen kan aansluiten. Ook studenten van andere opleidingen.”

Wat is er mis met de traditionele manier van lesgeven?

“We hebben de neiging studenten op te leiden als een soort robot. Je moet na kunnen doen wat een docent zegt. Ik vind dat je studenten aan het denken moet zetten en meer moet uitdagen. Ik geloof niet in het overdragen van kennis door te vertellen wat al in de boekjes staat of door actieve werkvormen in de klas. Ik

ben echt een tegenstander van dingen uit je hoofd leren. Je moet studenten uit hun comfortzone halen, zodat ze proactief, creatief, eigenwijs en kritisch worden. Werkgevers willen juist heel graag dat soort mensen, blijkt uit onderzoek.”

Hoe krijg je studenten creatief en kritisch?

“Het is heel lastig om hun gedrag te veranderen. Toen ik als docent begon, gaf ik vaardigheidstrainingen. Ze leerden hoe ze moesten discussiëren of zich presenteren. Dat werkte niet goed. Je boekt veel meer succes als je ze met bijzondere situaties confronteert. Ik vraag ze dus om zelf een onderwijsprogramma te schrijven, een goede locatie voor onderwijs te organiseren en een manier van toetsing te bedenken. Natuurlijk draag ik hulpmiddelen aan. Ik nodig bijvoorbeeld een dominee en een psycholoog uit om ideeën te leveren. Maar het moet uit studenten zelf komen.”

Dus studenten maken zelf hun onderwijsprogramma?

“Ja. Dan krijg je dus dat je van de ene verbazing in de andere valt. De ene week hebben we een bootcamp, een week later zitten we in Noord-Ierland.

Ik heb het niet altijd onder controle. Dat is best wel spannend. Maar het hoort er bij. Onderwijs is een avontuur voor zowel student als docent.”

Je hebt het niet onder controle? Hoezo?

“Het kan zomaar gebeuren dat ik thuis kom en er een groepje studenten op de bank zit om met mij te discussiëren”.

Je zegt dat ook een docent er is om te leren. Wat heb jij eigenlijk geleerd?

“Dat ik dingen beter moet verantwoorden. Vorig jaar heb ik studenten meegenomen naar lokale bewoners van Marrakesh, Egypte en Polen. Ik heb dat binnen Saxion niet goed kortgesloten. Voor mijn gevoel was het een reis met vrienden. Een volgende keer zou ik het beter overleggen met het management op school. Dat geldt ook voor de huissleutel die ik aan een student heb weggegeven. Ik krijg daar veel kritiek op van collega's. De gedachte daarachter moet ik dus beter uitleggen.”

Hoe kijk je aan tegen het onderwijs van Saxion?

“Je moet deze manier van werken aanbieden in combinatie met meer traditionele onderwijsmethodes. Maar ik hoop dat hiervan iets doordringt tot de gewone bacheloropleidingen. Dat wordt wel tijd. In het eerste jaar worden vakken afgesloten met meerkeuzetoetsen. Dat is echt het toppunt van fabrieksmatig werken! Je leidt als hogeschool toch mensen op die in hun werk creatief en proactief moeten zijn? Die meerkeuzetoetsen moeten zo snel mogelijk verboden worden, vind ik. Ze horen niet thuis op een hogeschool.”

10 Datakoeien

Collega Wagter, een bijzonder ervaren en directe internationale hrm directeur, heeft weinig met onderzoekers als ik. "Wij leidden op tot beroepsprofessionals, niet tot datakoeien die input voor onderzoeksartikelen verzamelen." Ik antwoordde dat onderwijs op het hbo behoorlijk verpest dreigt te worden door lessen onderzoek en SPSS.

Afgelopen week kwam ik een collegezaal binnen met een enorm grote en lelijke groene kapstok. De kapstok zette ik midden op het podium. Vervolgens hield ik een lange presentatie zonder enige opmerking over de kapstok. Na een korte rust maakte ik de opmerking: "U vraagt zich al een uur af waarom ik een kapstok heb meegenomen. Ik ga u het antwoord op die vraag niet geven. Onderwijs gaat niet om antwoorden. Wij zijn geen fabriek met een lopende band aan gestandaardiseerde kennis. Onderwijs gaat om vragen. De juiste vragen dagen uit tot nieuwsgierigheid."

Wagter antwoordde dat hij nieuwsgierig was en een nieuw onderzoek overwoog

naar de bevlogenheid van varkens. Ik gaf toe dat wij als onderzoekers af en toe in een sociaal isolement verkeren en dat onze affiniteit met praktijk en onderwijs niet altijd op orde is. Wagter antwoordde dat het probleem dieper lag: onze taal. Geen enkele oud-collega werd volgens hem warm van Cronbach's alpha's, SPSS en t-toetsen. Ik vertelde hem dat ook ik wat meer had verwacht van praktijkonderzoek. Het lijkt erop dat wij de charme van SPSS, waar altijd wel een getal uitrolt, niet kunnen weerstaan.

Goed onderzoek en goed onderwijs zijn een synoniem van elkaar, schreef ik in mijn visie op onderwijs. Hoewel ik onderzoeker ben, zal ik nooit betrokken willen worden bij een onderzoeksvak. Doorgaans is dat te vaak gericht op instrumentarium en staat het helemaal los van inhoud en praktijk. Ik denk dat het weinig betekenisvol is voor studenten en niet uitdaagt tot nieuwsgierigheid. Ik geloof dat onderzoek het ontwikkelen van nieuwe, relevante kennis is, in groepen van studenten, werkveld-deskundigen en collega's. Vanzelfsprekend op een verantwoorde manier en goed theoretisch onderbouwd.

Wagter en ik ontdekten dat onderzoek en praktijk niet zonder elkaar kunnen en doen tegenwoordig regelmatig samen presentaties en afstudeerbegeleiding. Wagter beschrijft en analyseert praktijkproblemen en vertaalt vage onderzoeksuitkomsten naar concrete aanbevelingen. Ik zorg dat ik de meest recente wetenschappelijke inzichten, instrumenten en vragen kan leveren op de inhoudsgebieden waar onze studenten en partners uit het werkveld zich mee bezig houden.

Wagter en ik houden allebei van scherpe, directe discussie. Niet om mensen te kwetsen, wel om te prikkelen. Ik leer ontzettend veel van dat debat en was bijzonder verrast om te horen dat Wagter gaat regelen dat ik tijd houd voor onderzoek binnen onze academie.

De academie Mens en Arbeid en het kenniscentrum Innovatie en Ondernemerschap zijn bezig om onderzoek en onderzoeksvakken te updaten naar een wat meer praktijk-relevante en uitdagende methodiek: 'engaged scholarships'. Ik juich dat van harte toe!

11 Nieuwe academie

De Correspondent heeft Rob Wijnberg als gangmaker en visionair, Saxion heeft Bert Velt. Ik roep hem op om zich te melden als directeur van een nieuwe academie voor buitengewoon onderwijs en onderzoek. Voor deze academie gebruiken we de principes van De Correspondent.

Mijn rol als docent-onderzoeker gaat de komende jaren fors veranderen. Er zijn steeds meer en betere massive open online courses, YouTube college's, businesscases en interactieve iBooks gratis beschikbaar op internet. De kwaliteit van dat materiaal zullen wij nooit kunnen evenaren. Ik adviseer mijn studenten dan ook regelmatig om cursussen van de beste universiteiten te wereld (zie bijvoorbeeld Coursera of de Kahn Academy) te volgen en mijn colleges te gebruiken om de inhoud van die cursussen te bediscussiëren. In plaats van uren te besteden aan het ontwikkelen en presenteren van eigen gemaakte materialen

en sheets zal ik mijzelf moeten scholen in het slim gebruiken en bediscussiëren van materiaal van de beste universiteiten van de wereld.

Update kennis

Helaas lukt het Saxion nog niet altijd om een goed platform te bieden voor het updaten van kennis. Veel van ons interessante onderwijs en onderzoek wordt opgesloten achter allerlei wachtwoorden, blackboard-cursussen, op harde schijven en usb-sticks. In plaats van actieve kennisdeling via sociale media, praten we urenlang over copyrights, patenten en besteden we vele uren per dag aan gesloten kennisdeling zoals bijvoorbeeld e-mail. Het lijkt erop dat het vertrouwen en het lef ontbreekt om actief met elkaar kennis te delen. Bij collega's zie ik angst dat het delen van kennis misbruikt wordt door management om te beheersen en te controleren. Van managers krijg ik regelmatig de opmerking om iets voorzichtiger te zijn met het delen van kennis, omdat het 'ons' eigendom is. Wantrouwen, in plaats van actieve kennisdeling. Het kan ook anders!

Rob Wijnberg lanceerde twee maanden geleden de Correspondent, een journalistiek medium waarbij het mogelijk is om verhalen te volgen en in discussie te gaan met correspondenten die het meest aansluiten bij individuele interesses. Volgens Wijnberg is het laatste nieuws overal en altijd gratis toegankelijk. De Correspondent wil dieperliggende structuren en ontwikkelingen achter het nieuws in beeld brengen. In veel opzichten zijn de uitdagingen in de journalistiek hetzelfde als in het onderwijs. Vervang in de visie van Wijnberg, het woord 'nieuws' door 'onderwijs'; en 'correspondenten' door 'docenten'. We hebben dan een aantal interessante aanwijzingen om een nieuwe, innovatieve academie op te richten voor buitengewoon onderwijs en onderzoek.

Nieuwe academie

De principes van de Correspondent zijn vertaald naar de uitgangspunten van de nieuwe academie in dit dynamische document.

De oprichting van een academie vereist een krachtige aansturing. We hebben daadkrachtige IT-mensen nodig die ons helpen met het vinden van een online en openbaar samenwerkings- en kennisplatform. We hebben HRM nodig voor het vinden en verbinden van parttime docenten met lef, visie en daadkracht. We hebben informatie-experts van de bibliotheek nodig voor het opbouwen van een kennisbank en medewerkers van het facilitair bedrijf voor het opzetten van een open, seats-2-meet-achtige werk- en leeromgeving.

De correspondent leunt op de enorme kracht van Rob Wijnberg. Wij hebben Bert Velt. Zijn aandacht, wijsheid, visie en daadkracht maken hem voor studenten en docenten de Perkamentus van Saxion. Ik roep Bert op om voor zijn pensionering nog één keer te knallen voor Saxion en zich te melden bij Marike Lammers, projectleider Saxion Buitengewoon.

12 Ethiek docent omgekocht

2013/10/25

Leg vijftig euro in het postvakje van de docent in plaats van een verslag over ethiek, adviseerde ik Jan-Willem. "De enveloppe was open toen hij mij bereikte. De halve school wist er van. Zo smeer je een op en top geauditeerde organisatie niet", antwoordde de docent.

"Je kunt urenlang over ethische cases gaan discussiëren, maar ik denk dat je nog meer leert als je zelf een ethisch dilemma ervaart", vertelde ik aan Jan-Willem. "Kom maar op met die vijftig euro. Stop er wel een sterk betoog bij en zeg je omkoping voort aan zoveel mogelijk anderen."

Een paar dagen later leek vrijwel de hele academie te weten dat ik dat opdracht had gegeven om een docent om te kopen. De discussies in docentenkamers, managementkamer en klaslokalen gingen continu over de vraag of ik niet te ver was gegaan. Een docent die studenten adviseert om andere docenten om te

kopen? Dat komt toch frauduleus over op anderen? Gaat dit niet wat ver? Heb ik de grenzen overschreden? Is dit verantwoord? Ik zweeg, maar vertelde ondertussen binnen een andere academie dat het eindelijk gelukt was om een hele kudde rekenmeesters over een ethisch vraagstuk te laten discussiëren. Best bijzonder, want normaal gaan de gesprekken bij academie FEM vooral over kostprijzen en de wet op de jaarrekening.

De docent ethiek antwoordde aan Jan Willem: "Een vriend van me werkte lang geleden als leraar in de gevangenis in Veenhuizen. Een gedetineerde vroeg hem of hij misschien geïnteresseerd was in een kleine auto. Ik ben alleen geïnteresseerd in grote auto's antwoordde hij. Rest mij wat ik met het geld uit die enveloppe moet doen. Ik zie een mogelijkheid: jullie geven feedback op de lessen. Het niveau moet omhoog. Het moet meer gaan leven. Er moeten meer mensen wakker schrikken. Het moet substantieel. Het moet getuigen van reflectie." De rekenmeester eindigde zijn betoog met: "Aansluitend krijgen jullie je dertig euro terug."

Fantastisch, het lef van studenten en collega's om af te wijken van regels, verwachtingen en bestaande normen. Hoewel verhalen over omkoppingen het niet goed doen bij accreditatie-commissies, zijn ze het met ons eens dat wij studenten moeten opleiden die risico's durven te nemen en anders durven te denken en handelen. Legge (1967) noemt dat 'deviant innovators', Steve Jobs noemt het 'crazy ones'. Terecht dat de Jobs film flink gepromoot werd door het College van Bestuur van Saxion.

13 Bezorgde academiedirecteuren

Bij KAOS-pilot in Denemarken worden studenten in een derdewereldland uit een vliegtuig gedropt om creativiteit en aanpassingsvermogen te ontwikkelen. Studenten verdienen hun collegegeld terug met allerlei complexe projecten. Wat kunnen we hiervan leren?

Collega Maurice Nibourg definieert onderwijs als het organiseren van buitengewone avonturen, die over vijftig jaar nog steeds worden besproken met kleinkinderen bij het haardvuur. Meestal beginnen we een avond met een idee voor een internationale bestemming en eindigen we met negen studenten en acht tickets.

Het principe van Maurice is simpel maar krachtig. Om te komen tot een diepgaande en impact-volle vorm van leren is het volgens hem noodzakelijk om eigen waarden, principes en grenzen ter discussie te stellen en te verleggen. Dat gebeurt niet met een sessie in een klaslokaal, maar door op bezoek te gaan bij andere culturen en religies. Om te zorgen dat er daadwerkelijk interactie plaatsvindt, boekt Maurice geen hotels. Hij laat zijn reis plannen en leiden door lokale inwoners. Die aanpak zorgt voor fantastische leeravonturen en tegelijkertijd voor gezonde spanning bij academiedirecteuren.

Drie jaar geleden kwamen we met een groep studenten terecht in Marrakech. Bedrijfseconoom Stefan vroeg een lokale bedrijfseigenaar naar verzekeringen en de boekhouding. Hij werd verwezen naar een oude brandblusser en een stoffig theedoosje met handgeschreven bonnetjes. Stefan en de bedrijfseigenaar zijn nog steeds aan het lachen over deze situatie. Twee jaar geleden bezochten we Egypte en kwamen we terecht op een privéjacht van een professor. We spraken met een aantal demonstranten die actief bezig waren met de nationale revolutie. Honours-student Lars belande midden in een urenlang debat tussen aanhangers en felle tegenstanders van de regering. Afgelopen jaar kwamen we terecht in een communistisch gezin in Cuba. Accountancy-student Rick is er nog steeds niet uit waarom de inwoners daar niet gelukkig worden van geld.

Deense vrijheid

Inmiddels is Maurice met zijn master Bestuurskunde begonnen en ging ik met een andere groep studenten en collega's op pad. We kwamen terecht bij KaosPilot in Denemerken. Kaos is een onderwijsinstelling die een driejarig onderwijsprogramma aanbiedt dat helemaal in de stijl is van Maurice. Onderwijs is daar elke dag een avontuur. Er is namelijk geen gedetailleerd uitgeschreven onderwijsprogramma. Studenten worden op allerlei manieren getest op hun creativiteit en pro-activiteit. Er zijn geen reisleiders: docenten doen letterlijk een stap terug op het moment dat ze een vraag krijgen van studenten. Interactie met andere typen mensen staat continu centraal: er is één opleiding waaruit studenten vanuit verschillende vakgebieden met elkaar samen werken. Studenten krijgen vrijheid. Echte vrijheid. Klaslokalen zijn er niet te vinden en waar nodig ontslaan studenten hun docenten. De ouderejaars selecteren zelf hun opvolgers. Iedereen leert iets anders.

Fantastisch dat de academiedirecteuren van Saxion door de avonturen van Maurice alvast voorbereid zijn op de spanning die diepgaand leren met zich mee brengt. Echt onderwijs is onvoorspelbaar. Nog dit studiejaar starten we met een op KAOS gebaseerd onderwijsprogramma bij Saxion. We hebben twee dagen lang met studenten van Saxion en KAOS een fantastisch avontuur beleefd en onderwijs voor Saxion geschreven.

14 Ontslagen bij Saxion

Per 1 maart word ik ontslagen bij Saxion, per direct stop ik met mijn werkzaamheden. "Uw handelen is, ondanks herhaaldelijke waarschuwingen, niet in overeenstemming met geldende afspraken en regelgeving", aldus de ontslagbrief. Ik ga in beroep en ben dankbaar dat ik nog één keer openheid op Sax.nu mag geven.

Mijn academiedirecteur verklaart in een interne email: "Zijn onderwijsactiviteiten en met name zijn uitvoering van toetsing (...) blijken niet bevorderlijk voor de realisering voor onze strategische visie". Bureau Control heeft zelfs correlaties beschikbaar, over de relatie tussen mijn student-beoordeling en het onderwijsrendement van een cohort waarvoor ik drie jaar geleden verantwoordelijk was.

Na een formeel verzoek, heeft de dienst HRM afgelopen week mijn personeelsdossier ter inzage aangeboden. Ik ontdekte dat de momenten waarop ik afweek van onderwijs- en examenreglementen tot in detail vastgelegd zijn. Zo waren er drie bladzijden opgenomen van een onderwijsmodule waarin ik voor de start van het onderwijs studiepunten weggaf aan een klas en aan hen vervolgens de opdracht gaf om zelf de cijfers te bepalen. Maar liefst drie interne procesverbalen waren bewaard van het moment waarop ik student Stefan wegstuurde bij een toets en hem een meer complexe, alternatieve opdracht meegaf.

Ik had beter kunnen weten. Lees een willekeurig opiniestuk over onderwijs en zie tientallen waarschuwingen over 'de toenemende controle van management en College van Bestuur', 'een management dat alleen maar naar cijfers en kengetallen kijkt' en 'het monster van regelgeving en evaluaties dat onderwijs op allerlei manieren tegenwerkt'. Docenten hebben niet meer de ruimte die nodig is om hun werk goed uit te voeren. In onderwijs staat niet meer de student, maar bureaucratie voorop.

Natuurlijk is dit de meest onzinnige blog die ik tot nu toe heb geschreven en word ik niet echt ontslagen. Sterker nog: ik ben nog nooit een manager op Saxion tegengekomen die initiatief, risico's en innovatie en inventiviteit afkeurt. Ook op hoger niveau worden we positief aangejaagd. Studenten Sjoerd en Rick kwamen na een meeloopdag met het College van Bestuur, tot dezelfde conclusie als ik: "De enige eis die het College stelt is passie en daadkracht om uitstekend onderwijs en onderzoek te realiseren."

Onderwijs, een avontuur waar alleen maar winnaars zijn.

15 Filosofische discussies

Nietzsche beschreef in een van zijn boeken het verhaal van een man die op een ochtend de markt opliep. "Ik zoek god!, ik zoek god!". De mensen op de markt keken de man verbaasd aan. De man vervolgde zijn opmerkingen "we hebben hem vermoord! We zijn allemaal moordenaars!".

Jij en ik zijn voor zover ik weet niet erg gelovig. Toch hechten we allebei veel waarde aan normen uit de christelijke cultuur. Eerlijkheid naar elkaar. Behulpzaamheid. Liefhebben. Anderen helpen. Gelijkwaardigheid of gelijke kansen. Medelijden. Dat is zijn precies de waarden die Nietzsche dood verklaarde.

Maar Nick, heeft Nietzsche gelijk? Maken onze aandacht voor die christelijke normen ons niet zwak? Nu ik een bijzondere band met jou voel, doe ik dingen die niet direct in mijn eigen belang zijn. Ik besteed relatief opmerkelijk veel tijd aan je, geef je wat van mijn Apple verzameling en maak me zorgen om je gezondheid. Maak ik mijzelf daardoor niet zwakker? En als ik straks een meisje

tegenkom waar ik verliefd op word, is dan de situatie niet tien keer erger en maak ik mijzelf dan niet nog veel zwakker?

Nietsche beschrijft liefde, medelijden met anderen of anderen helpen als: "je denkt dat je iets goeds voor de ander doet, maar in werkelijkheid ben je er niet voor de ander maar ben je op jezelf betrokken."

Nietzsche verklaarde god dood in 1882. Zijn boeken werden in die tijd nauwelijks gelezen.

In 1889 dacht Nietzsche dat hij een soort God was en werd hij opgenomen in een gesticht.

Vanaf 1900 werd hij een van meest gelezen en bekendste filosofen ter wereld.

Wat vind jij? Word ik zwakker door met jou om te gaan?

16 Gezocht: structuur en duidelijkheid

Mijn vrije en onconventionele onderwijsavonturen zorgen voor kritische opmerkingen van collega's. Studenten hebben volgens hen vooral behoefte aan structuur en duidelijkheid. Binnenkort publiceer ik mijn proefschrift, waarin ik concludeer dat ze gelijk hebben.

De mogelijkheid tot vrijheid schrikt af. Veel mensen vinden het te gewaagd om zichzelf te zijn en vinden het gemakkelijker en veiliger om te zijn zoals anderen, zo stelde filosoof Kierkegaard 150 jaar geleden. Psycholoog Slijkhuis (2012) concludeert dat een groot deel van de mensen houdt van voorspelbare situaties en van een gestructureerde omgeving waarin alles een vaste plaats heeft in ruimte en tijd. Deze mensen willen zeker weten dat hun werk aan bepaalde eisen voldoet en zoeken daarin steeds naar bevestiging. Zij hebben belang bij controlerende leidinggevenden en zijn geneigd om taken stapsgewijs en telkens op dezelfde manier aan te pakken.

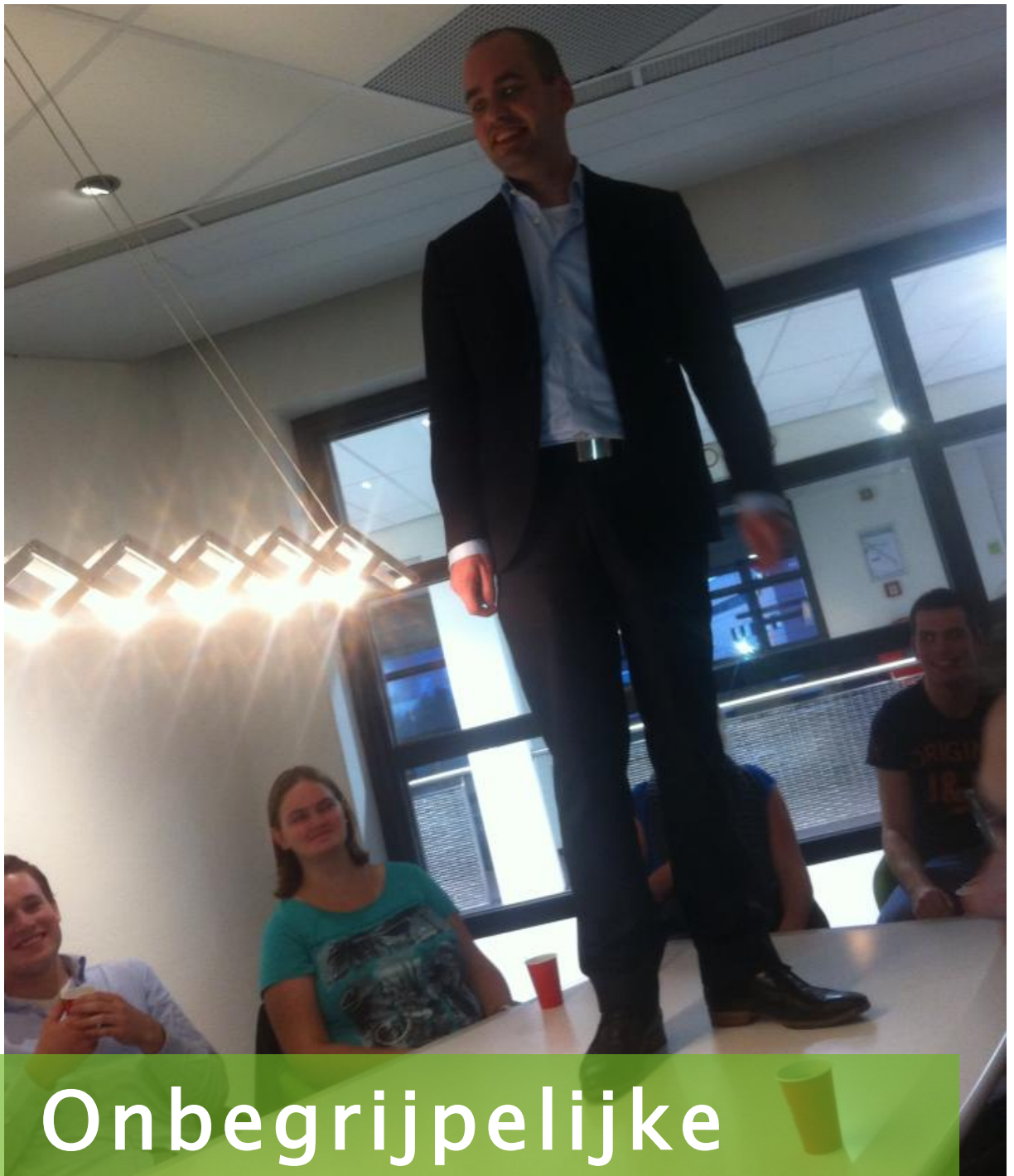
Ook hbo-studenten hebben een zeer sterke behoefte aan duidelijkheid, structuur

en controle, concludeer ik in mijn proefschrift. Zij willen precies weten wat, hoe en wanneer het werk gedaan moeten en willen een docent of leidinggevende die hulp, uitleg en duidelijkheid biedt.

In dat opzicht lijken al mijn blogs over vrije, ongestructureerde onderwijsavonturen dus vooral op hobbyisme in plaats van effectief onderwijs. Toch is dat niet helemaal waar.

In het tweede deel van mijn proefschrift vergelijk ik de behoeften van studenten met datgene wat organisaties bieden. De behoefte aan duidelijkheid van structuur en duidelijkheid van studenten is vele mate groter dan de mate waarin bedrijven dat kunnen bieden. Het gaat daar vaak niet om duidelijkheid en structuur, maar om aanpassingsvermogen, creativiteit en pro-activiteit.

Ik heb veel waardering voor de collega's die elke dag weer zorgen voor tevreden studenten, door te voorzien in de behoefte aan duidelijkheid en structuur. Dat geeft onderwijs een stevig fundament. Ik heb ook veel respect voor de vele initiatieven die dat fundament ter discussie stellen en juist niet voorzien in de behoefte van studenten. Dat maakt de overgang van scholing naar praktijk wat gemakkelijker en is daarmee ook van belang voor onze studenten. In 2014 hoop ik deze twee onderwijsvisies meer met elkaar te verbinden!

17 Onbegrijpelijke docent

Een handleiding die studenten over mij hebben geschreven ...

Op 26 september in Saxion Deventer vond er een bijeenkomst plaats van de honours program "Excelleren in finance en management". Deze werd begeleid door Stephan Corporaal, beter bekend als de meest onbegrijpelijke docent van Saxion.

De voorbijgangers zouden wel denken wat doet die man in dat pak op die tafel? Maar de studenten waren niet verbaasd en bleven aandachtig luisteren, zij waren het wel gewend. Stephan staat bekend om zijn onverwachte en ongebruikelijke acties. Hij probeert hiermee zijn studenten te verwarren en "out of the box" te laten denken. Dit lijkt allemaal leuk een aardig, maar hoe ga je met iemand om waarvan je alleen maar vragen krijgt en geen antwoorden. In het afgelopen kwartiel is dit ons meer en meer duidelijk geworden. Voor de honours studenten van volgend jaar is hier alvast een handleiding met ervaringen.

Stephan is het niet eens met de standaard "stoel + tafel" lesmethode. Waar leerlingen luisteren naar de leraar en weinig kunnen inbrengen over de leerstof. Volgens hem leren studenten meer wanneer ze uit hun "normale" omgeving gehaald worden. Hij wil niet dat de studenten het antwoord voorgeschoteld krijgen, maar zelf een antwoord vinden door te discussiëren. Het komt vaak genoeg voor dat Stephan een vraag stelt, enorme verwarring schopt en weg loopt.

De studenten moeten het dan maar zelf uitzoeken. Dit lijkt ook de favoriete methode te zijn tijdens het honours programme excelleren in finance en management. Dit werd de eerste bijeenkomst al duidelijk. De bijeenkomst stond in het teken van vragen stellen zonder goed antwoord, die moesten de studenten vinden. Door de studenten werd de planning voor het eerste kwartiel samengesteld. De studenten hadden hierin alle vrijheid. Alleen de vraag: "Wat wil je doen dit kwartiel?" werd gesteld. Ook op de 26ste was Stephan behoorlijk verwarrend. Hij stond niet alleen op de tafel met als gevolg dat de beveiliging een kijkje kwam nemen, ook werd een studente regelmatig vriendelijk verzocht op de gang te wachten. Op de vraag: "waarom?" werd er onnozel geknikt door Stephan. Als dat niet genoeg verwarrend was werd er aan het einde van de bijeenkomst gevraagd: "Wat kan een baksteen voor jouw betekenen?"

Stephan heeft voor iedere student zijn eigen methode om deze uit zijn of haar "comfort zone" te halen. Hij vraagt zijn studenten zonder duidelijke reden op tafel te gaan zitten, op de gang te wachten, van plek te veranderen en antwoord te geven op de vraag: "Wat kan een baksteen voor jouw betekenen?" Verder zijn de studenten van het programma beter bekend als gekke studenten met de groene afwasborstels, omdat deze voor € 5 per stuk moesten worden verkocht, bijna onmogelijk. Hij zorgt ervoor dat de meest zelfverzekerde leerling zijn persoonlijke protegé wordt, zonder dat diegene het door heeft. Meesterlijke

manipulator of een respectvolle wetenschapper? De meningen zijn hier waarschijnlijk over verdeeld. Eén ding is zeker: Stephan krijgt ons aan het denken.

Waarom begint iemand over bakstenen? Waarom gooit iemand een glas kapot tegen de muur? Waarom stuurt iemand een willekeurige honours student naar buiten bij een honours bijeenkomst? Het doel van het gedrag is : "mensen aan het denken zetten".

Maar WAAROM juist dit gedrag? In kwartiel 1 was het uiteindelijke doel: groepsdynamiek vormen en de eigen mening van de studenten stimuleren. Van elkaar kan je veel leren en daarom is een goede groepsdynamiek erg belangrijk. Door de groep enorm te verwarren en "boven" de groep te gaan staan (letterlijk op de tafel), houdt Stephan de groep op en veroorzaakt hij vertraging. Hij speelt hiermee met de groepsdynamiek. Door een honours student naar buiten te sturen tijdens een honours bijeenkomst verandert er wat met de groepsdynamiek. De vraag is dan wat er gebeurt met de groep en de student. Voor Stephan was het natuurlijk te makkelijk om groepsdynamiek te vormen op de "normale manier", door tijd met elkaar door te brengen doormiddel van activiteiten.

De manier die hij gebruikt is ook te zien in de films: "das experiment", "the wave" en "exam". In deze films is te zien dat door de macht te geven aan een groep, dit ervoor zal zorgen dat uiteindelijk de andere groep dit niet meer accepteert en probeert de macht over te nemen.

Een minder extreme aanpak gebruikt Stephan tijdens de honours bijeenkomsten. Hij neemt de bijeenkomst over op de meest ongebruikelijke momenten en laat de studenten de meeste vreemde dingen doen, die op dat moment niet bijdragen bij de opdracht. De studenten namen hierdoor steeds minder van hem aan, waardoor er een groepsdynamiek werd gevormd en de studenten hun eigen plan trokken. Dit is precies wat Stephan wil, hij wil dat de studenten samenwerken en niet meer gelijk aannemen wat de leraren zeggen. De bedoeling is dat de studenten tijdens het honours traject niet op de oude manier leren door precies aan te nemen wat de leraar zegt, maar vragen "waarom" iets op die manier moet of is. De studenten moet zelf blijven nadenken en durven "nee" te zeggen wanneer ze het niet met de leraar eens zijn.

Maar hoe moet je hier nou mee omgaan als onschuldige tweedejaars honours student?

In principe moet iedereen zelf uitvinden hoe je met Stephan Corporaal moet omgaan, want zeker is dat het elke dag anders is. Studenten die willen meedoen aan het programma van finance en management moeten open staan voor nieuwe ervaringen en bijzondere manieren van denken en leren. Het is belangrijk niet op te geven en soms te proberen Stephan te verwarren. Misschien lukt het! Maar sommigen zullen zich zeker afvragen wat de studenten nu in het eerste kwartiel van het programma eigenlijk geleerd hebben. Het is niet de klassieke leerstof die

werd overgebracht in het eerste kwartiel, maar veel meer was het echt “out of the box” denken. Wij hebben door veel vrijheid geleerd eigen bijeenkomsten te organiseren en vooral ons excellence tegenover andere studenten op te stellen. Wij hebben er inzicht in gekregen wat het betekent creatief en flexibel te gaan denken en handelen. Wij weten wat het betekent in een team te functioneren en dat het soms belangrijk is anders te zijn dan de massa. Ook hebben wij door onze medestudenten heel veel geleerd, bijvoorbeeld discussiëren en de eigen mening te verdedigen.

Het gedrag van Stephan zorgt ervoor dat hij studenten enthousiasmeert en stimuleert. Dit bereikt hij doordat de studenten met elkaar bespreken waarom Stephan dit gedrag vertoont. Hierdoor reflecteren de studenten kritisch op eigen handelen en het handelen van anderen. De studenten moeten de andere studenten kunnen overtuigen van hun eigen mening en open staan voor andere meningen vanuit nieuwe inzichten (andere studies). Verder stimuleert Stephan persoonlijk leiderschap door één student de leiding te geven over een activiteit en geen verdere informatie te geven. Waarom doet Stephan dit allemaal? Om ervoor te zorgen dat wij “waarom?” blijven vragen.

“Wat wij hebben geleerd? Iets dat echt belangrijk is in het leven, doorzettingsvermogen!”

18 Andere baan en organisatie

Het is dinsdag 4 juni 2012. Ik maak kennis met teamleider Pierre en luister naar zijn enthousiaste uitleg over een vacature voor een docent-onderzoeker HRM. Ik antwoord dat ik mij erg ongelukkig voel in een klaslokaal, maar dat ik het fantastisch vind om samen met anderen te leren, te experimenteren en avonturen te ondernemen. Niet als werk, tussen negen en vijf, maar als manier van leven. Pierre vraagt om een sollicitatiebrief te schrijven. Ik leg uit dat ik niet op zoek ben naar een functie. Wel naar interessante studenten, collega's en organisaties met wie ik samen kan leren. Nog dezelfde dag ben ik begonnen bij de AMA en vervolgens niet meer weggegaan.

De afgelopen 18 maanden heb ik kunnen werken aan mijn proefschrift met een diepgaande analyse over de aantrekkelijkheid van werk voor de nieuwste

generatie medewerkers: Generatie Y. Meer dan 150 fanatieke HRM- en HTD-studenten en vele collega's uit Deventer en Enschede hebben een bijdrage geleverd in het onderzoek en samen hebben zij meer dan tweeduizend Generatie Y'ers en meer dan honderd organisaties betrokken. Een enorm onderzoek dus. Dankzij hen heb ik Generatie Y op een diepgaande manier weten te doorgronden. Ook dankzij de avonturen buiten het klaslokaal. In dat opzicht was het rendement van het huissleutel-experiment, de vele congressen, de kloosterbezoeken en de vele reizen met studenten onvoorstelbaar groot.

Generatie Y is helemaal niet zo anders

De conclusies van het proefschrift zijn simpel, maar krachtig. Stop met het lezen van de vele Generatie-Y-publicaties. Generatie Y is conservatief en helemaal niet zo anders dan we vaak denken. Zij willen structuur, duidelijkheid en ontwikkeling. Net als andere generaties. Echt interessant wordt het als we preciezer kijken naar hun voorkeuren. Zij verstaan hele andere dingen onder begrippen als uitdaging en autonomie. Wij hebben hun precieze voorkeuren achterhaald en vergeleken met het werk dat organisaties bieden. Er blijken veel en grote verschillen tussen jongeren en organisaties. Met name in de technische sector zijn er grote uitdagingen. Ook het beroepsonderwijs vereist aandacht: jongeren hebben onrealistische verwachtingen op het gebied van structuur, duidelijkheid, hulp en eerlijkheid. Wellicht komt dat door het veilige, flink gestructureerde onderwijs. Hoe dan ook: Generatie Y is op zoek naar andere banen en organisaties dan het werk zoals nu geboden wordt. Ik nodig je graag uit om flinke kritiek te geven op het concept van mijn proefschrift.

Andere baan

Ook na de afronding van mijn PhD blijf ik werkzaam bij de AMA en Saxion. Ik ga bijdragen aan de ambities en profilering van Saxion als University of Applied Sciences, door kennis te blijven ontwikkelen op het gebied van aantrekkelijk en vernieuwend werkgeverschap, voor onder andere de technische sector. Niet in de rol van top-wetenschapper die lastig te begrijpen internationale publicaties oplevert of in de rol van consultant die pasklare aanwijzingen aan de praktijk probeert te verkopen. Wel in de vorm van **reflective professional** die toegankelijke, vernieuwende en prikkelende kennis ontwikkelt en deelt met studenten, collega's en bedrijfsleven. Ik hoop in die rol nog velen aan het denken te zetten. De AMA, het lectoraat Strategisch HRM, blijft de komende jaren mijn thuisbasis. De echte kracht van een reflective professional wordt zichtbaar doordat ik daarnaast in academie-overstijgende projecten ga participeren en verschillende disciplines met elkaar ga verbinden. Ook voor het klaslokaal. Ik keer bijvoorbeeld weer terug naar de eerstejaars van een van onze nieuwe opleidingen, met een project over aantrekkelijk en vernieuwend werkgeverschap. Weliswaar niet in de traditionele docentrol die in de oorspronkelijke vacaturetekst van Pierre stond, maar met de **handleiding die studenten over mij hebben geschreven** moet het vast lukken om ze niet al teveel te laten schrikken van de groene afwasborstels.

19 Angstcultuur

Op Saxion heerst een angstcultuur. Saxion medewerkers zijn schoothondjes die te voorzichtig zijn om te keffen en te bijten. De hoofdredactie van Sax is in het nieuwste magazine kritisch op mij en mijn collega's. Terecht.

Leren is wat anders presteren. Leren betekent veel vallen en opstaan, onverwachte wendingen en het combineren van veel verschillende inzichten. Een goede leerreis is intensief, het resultaat van een samenwerking tussen veel personen en levert iets prachtigs op: nieuwe kennis.

Helaas zien we kennis nog teveel als middel om te presteren. Een middel tot macht in plaats als middel voor een leerreis. We hebben angst om kennis in grotere groepen te delen, zeker met mensen buiten de academie of hogeschool. Veel interessante nieuwe kennis van Saxion wordt geheim gehouden op usb-sticks van docenten, op afgeschermd blackboard omgevingen en op ondoorgrondelijke groeps-harde-schrijven. Kennis wordt weliswaar gedeeld

binnen een klas, maar in veel beperktere mate buiten de academie of buiten de hogeschool. Als we kennis al delen, dan zijn het vaak eindproducten op een van de laatste momenten in de leerreis.

De angst om actiever kennis met elkaar te delen zit diep. "Natuurlijk kunnen jullie deze sheets en lesplanning niet zomaar gebruiken, het is eigendom van onze academie". En: "natuurlijk kunnen we onze working papers niet zomaar op een website zetten, dan kunnen we later niet meer publiceren", aldus de onderzoekers.

Van die angst moeten we snel af. Saxion is geen fabriek met een lopende band aan gestandaardiseerde kennis. We willen samen kennis ontwikkelen in groepen nieuwsgierige studenten, docent-onderzoekers en bedrijfsleven. Dat vereist dat we actiever kennis delen, kenbaar maken, uitdragen en toepassen

Aandacht van zowel docenten en onderzoekers als de stafdeling is vereist. Docenten kunnen bijvoorbeeld de tientallen uren die zij besteden aan het beantwoorden van e-mails beperken door slimmer gebruik te gaan maken van kennisdeling via sociale media. De stafafdelingen hebben als belangrijke taak het opzetten en aanjagen van een krachtig kennisplatform. Dat lukt niet in Lotus. Ik hoop dat zij snel de expertise van bedrijven als Microsoft en Google gaan inzetten. Zelfs, of misschien juist, als dat betekent dat onze kennis op straat komt te liggen.

20 Integere docenten

Ik vroeg om een reflectieverslag, maar kreeg een ticket naar Bali van Saxion-student Nick. Nog geen uur na de bekendmaking van deze activiteit ontvang ik van Saxion-grootmeester Heijs een dringende uitnodiging voor een training integriteit. Ik antwoordde dat ik niet kan komen, want “precies op het moment van de training heb ik een afspraak met een student bij cafe De Kater”.

In traditioneel onderwijs is er een natuurlijke afstand tussen een student en docent die niet alleen noodzakelijk is, maar ook gewenst. Die afstand is ook logisch te verklaren: de omgang tussen student en docent wordt vooral gekenmerkt door functionaliteit en beperkt zich vaak tot in en nabij het klaslokaal.

Ik ervaar die traditionele relatie als te oppervlakkig en te onpersoonlijk om echt te kunnen leren. Weliswaar is er enige ruimte voor het bespreken van elkaars interesses, talenten en problemen, maar de functionaliteit van de relatie lijkt

vooral afstand te creëren. Voor velen is dat geen probleem: zij zullen dit type relatie zelfs als prettig ervaren. Een docent die echte uitdagingen, problemen of emoties niet raakt en die hulp, steun en uitleg geeft om vastgestelde doelen te bepalen voelt voorspelbaar en veilig. In dat opzicht is de docent een soort pijnstillertje: de docent houdt de student aan de oppervlakte, maar maakt ook oppervlakkig.

Talentscout Tom van IKEA reageert krachtig op mijn kritiek op de traditionele relatie. Studenten die iets willen leren op het gebied van economie of HRM stuurt hij door naar mijn huis. Zijn boodschap aan die studenten is simpel: bel om 18.00 uur aan, neem eten mee en laat je verrassen.

De gesprekken die ik heb met de mensen die Tom doorstuurt zijn inderdaad verrassend. Ze hebben alles te maken met meedogenloos durven ondervragen, confronteren, verrassen en zelfs manipuleren. Dat is voor beide partijen niet eenvoudig. Niemand ziet graag zijn karakterzwakten en fouten onder ogen. Niemand houdt van onvoorspelbare gebeurtenissen. Toch ligt daar voor mij de echte kracht van een docent. In dat opzicht is de docent geen pijnstillertje maar iemand die de pijn zichtbaar maakt.

Veel van de mensen die Tom doorstuurt zie ik uiteindelijk vaker. Met een aantal van hen maak ik verre reizen om onszelf aan het denken te zetten met veel verschillende ervaringen en denkwijzen. Wat mij betreft is dat de meest zuivere vorm van integriteit die ik kan nastreven: eerlijk en oprecht met elkaar aan het leren zijn en afstand bewaken met oprechte nieuwsgierigheid, in plaats van hiërarchie en macht.

21 Onzinnige toetsen

De toetsdesk van de AMA vroeg om een schriftelijke toets over competenties A86 en G34f. Ik antwoordde, in kopie naar de studenten, met een blanco A4. Op het toetsvoorblad vermeldde ik drie regels: 'schrijf hier je advies op en gebruik alle mogelijke hulpmiddelen', 'wissel tijdens de toets van tafelpartner' en 'surveillanten worden verzocht overleg tussen studenten te stimuleren'.

Saxion investeert flink in het verhogen van onderwijskwaliteit. Sinds dit studiejaar zet ik zes handtekeningen onder de lijst van 45 beoordelingscriteria van een scriptie en kan ik uit het examenreglement tot op de minuut afleiden wanneer studenten een verslag moeten inleveren. De aanscherping van procedures is noodzakelijk, maar niet genoeg. Er is een instrument dat de kracht van procedures overtreft: inhoudelijk debat.

Met plezier neem ik daarom elke week plaats naast toetsexpert Alexander Kremers. Al drie jaar ben ik onder de indruk van zijn glimlach op het moment dat ik over meerkeuzetoetsen en toetsprotocollen begin. Al drie jaar probeert Kremers uit te leggen dat een meerkeuzetoets de meest effectieve en efficiënte manier van toetsing is en onderbouwt hij de kwaliteit van die toetsen met statistische methoden die een proefschrift overtreffen. Al drie jaar probeer ik aan hem uit te leggen dat ik niet zit te wachten op onzinnige toetsen die studenten dwingen rijtjes onzin uit hun hoofd leren en vervolgens weer snel laten vergeten. Al drie jaar komen we niet tot elkaar.

Kremers typeer ik als een positivist. Hij gelooft in het bestaan van waarheid: algemeen geldende kennis en objectiviteit die iemand nodig heeft om later zijn beroep te kunnen uitoefenen. Kremers probeert die kennisbasis op een zo objectief en betrouwbare mogelijke manier te toetsen.

Ik typeer mijzelf als een constructivist en geloof niet in het bestaan van waarheid, objectiviteit of betrouwbaarheid. Iedereen construeert, telkens opnieuw, zijn eigen werkelijkheid. Voor mij gaat onderwijs en toetsing niet om het bestuderen en toetsen van objectiviteit en algemeen geldende kennis, maar om het reflecteren en uiteenrafelen van drijfveren, machtsverhoudingen en anekdotes die mensen inspireren of tot daden aanzetten. De uitkomsten van die reflectie verschillen voor ieder persoon en die verschillen zouden we in onze toetsen kunnen accepteren en aanjagen.

Binnenkort volg ik bij Kremers een cursus toetsconstructie en gaat Kremers met ons mee naar IJsland om een innovatief toets-avontuur te ervaren. We realiseren ons dat we het nooit met elkaar eens zullen worden. Juist het accepteren van ons verschil in standpunt is een essentieel succes voor het verhogen van onderwijskwaliteit. De kunst is om elkaar op te zoeken en in debat met elkaar te blijven. Dat leidt tot verbetering en het aanscherpen van de verantwoording van onze standpunten en gedrag. Met veel genoegen zetten we ons debat verder op scherp door deze discussie openbaar te delen.

22 Onbegrijpelijke lectoren

“Kom precies zeven minuten te laat en inclusief groene bank van IKEA naar het college van de Saxion-lectoren”, zei ik tegen student Florian de Boer. “Lectoren? Wat zijn dat?” antwoordde Florian.

“Vandaag gaan we in dialoog over stommitieit in organisaties. Het artikel is gebaseerd op de theorie van het communicatief handelen uit 1981”, betoogde lector één. “Onzin”, reageerde lector twee. “Het artikel heeft vooral overeenkomsten met de Chinese filosoof Xin Xue...” Lector 3 sluit af: “Jullie standpunten zijn fundamenteel onjuist. Herbert Simon beschreef al in 1957...”

“Wat is dit..?!” Al na tien minuten was de verwarring van Florian over de felheid en de complexiteit van de dialoog van de lectoren groter dan de verwarring van de lectoren over de IKEA-bank met studenten midden in de zaal. “Dit is echt genieten”, antwoordde ik.

Lectoren zijn het verborgen goud van het hbo. Juist in die verborgenheid zit een interessante paradox. Mijn wekelijkse sessie met de lector, docenten en werkveld is niet gehinderd door de dagelijkse praktijk van onderwijsreglementen en frustraties over Bison of roostering. Alles is gericht op nieuwsgierigheid: het bediscussiëren van de nieuwste ontwikkelingen in het

vakgebied. Florian ontdekte al na twintig minuten de kracht van een lectoren-sessie: niet het presenteren van uitkomsten, maar het falsificeren van elkaars standpunten staat centraal. Juist dat stevige debat zorgt voor vooruitgang: vernieuwende en relevante kennis voor het onderwijs en de praktijk.

Aan de andere kant leidt de verborgenheid per definitie tot onbegrip tussen enerzijds lectoren en anderzijds studenten en docenten. De sessie over stommiteit was inhoudelijk niet te volgen voor Florian. Ook niet voor veel docenten: "Zie je nou wel, die lectoren hebben geen idee wat er speelt en brengen onbegrijpelijke kennis over dingen die voor de praktijk niet relevant zijn."

Gelukkig investeert Saxion flink in het verbinden van lectoraten en het onderwijs. Dat is zeer wenselijk. Lectoraten kunnen middels hun onderzoekslijnen studenten structuur, vernieuwende inzichten, literatuur en feedback bieden die het studietempo van studenten bij bijvoorbeeld afstudeeronderzoeken hoog kan houden. Aan de andere kant geeft de verbinding lectoren de kans om onderzoeken op te starten die bijdragen aan gewenste kennis in het curriculum, in plaats van een gat in de wetenschappelijke literatuur.

Florian heb ik inmiddels een aantal keren meegenomen naar een bijeenkomst van het lectoraat. Bij de laatste sessie liet de burgemeester van Hengelo Florian flink zweten door hem midden in een kring te zetten van lectoren en directeuren van de belangrijkste bedrijven van Twente. "Dat is echt genieten", vertelde Florian onlangs tijdens een voorlichting aan de nieuwe Top Talent-studenten.

23 Volwassen worden

Bureau Control realiseerde zich dat mijn blogs over de angstcultuur op Saxion, de reizen met studenten naar Egypte en Cuba en het uitdelen van antwoorden in plaats van vragen op examens niet de manier zijn om een op en top geauditeerde organisatie te smeren. Afgelopen maand leidde dat tot een krachtige oplossing: verplichte PRINCE2-certificering.

"Beheersing, stuurgroepen, autorisatie-tabellen: deze gouden principes staan garant voor succes!", vertelde mijn bevlogen projectmanagement-trainer. Ik dacht aan een van mijn studenten, die mij succesvol uitdaagde om nog diezelfde dag een ticket te boeken naar Indonesië om daar een vulkaan te beklimmen: "Gewoon, om onze grenzen te verleggen".

Op afstand leken de onderwijsavonturen die ik in het afgelopen jaar in mijn blogs beschreef op een partijtje vrij worstelen. De werkelijkheid was complexer. Als ik een groepje studenten bij elkaar zet en vragen stel als "wat wil je leren?" en "wat wil je dit kwartiel doen?", dan zie ik ze denken ze aan hun verplichte slb-gesprekken en ben ik ze na vijf minuten kwijt.

De kracht van een docent ligt in het geven van uitdagende, verdiepende en vernieuwende prikkels die aanzetten tot nadenken. Dat werkt alleen als een docent zelf ook nog aan het leren is. Gelukkig wordt Saxion steeds meer een plek waar niet alleen studenten, maar ook docenten veel ruimte nemen om continu te leren. Het werk van een docent die jaar in jaar uit met dezelfde sheets hetzelfde verhaal draait, wordt al snel geautomatiseerd.

Om te voorkomen dat ik zelf de dupe wordt van automatisering kies ik volgend jaar voor een ontwikkelingstraject waarin minder nadruk ligt op het ondernemen van buitengewone onderwijsavonturen en meer nadruk op een bijdrage aan de kennisontwikkeling van de human resources-professie. Volgend jaar daarom geen periodieke blogs van mijn meer op Sax.nu, maar wel op een HR-website.

Nick, de jongen met de huissleutel van mijn appartement, noemt dat volwassen worden. “Nu sta je overal bekend vanwege je rare ideeën en je weigering om je te conformeren. Straks sta je bekend als iemand met een duidelijk inhoudelijk profiel en iemand die iets bijzonders aan het vakgebied toevoegt.”

Bedankt voor de vele reacties op mijn blogs het afgelopen jaar!